

Døende hollandske Udtryk i Dragør-Dialekten.

Af

FRITS HEIDE.

1. **Stedbetegnelser.** Enkelte Smaadamme eller Steder for nu forsvundne Damme bærer i Dialekten endnu Navnet *-vælen*, nemlig *Engvælen* og *Badstuevælen* (bevaret i et Gadenavn). Oprindelsen hertil er det hollandske *weel*, o: en lille Sø, dannet ved, at Vandet har gennembrudt et Dige og udvasket noget af det bagvedliggende Land.

En Strækning ud til Sundet betegnes endnu som *Wierdiget*; ogsaa til dette Ord er Oprindelsen hollandsk, idet den første Del *Wier* = Tang, er bevaret uforandret, medens den sidste er fordansket. Det oprindelige hollandske Ord *Wierdijk* betyder et Dige, som paa Ydersiden (Havsiden) bestaar af en tyk Tangmur (*Wierviem* = Tangbælte) og paa Indersiden af Jord, mod hvilken Tangmuren støtter sig.

2. **Vejrbetegnelser.** Ældre Dragørboere paastaar, at Betegnelsen *Moivejr*, nu oftest udtalt *Møivejr*, endnu kan træffes i Betydningen fint Vejr, altsaa ganske som det hollandske *mooi weer*, o: solrigt, smukt og stille Vejr; Fiskerne derude vil dog hellere oversætte Ordet ved „daarligt“ Vejr for Sejlads, o: „flovt“ Vejr; atter andre hævder, at *Møivejr* rent ud betyder det, som man ellers overalt i Danmark forstaar ved *Møgevejr*, nemlig Regn og Rusk. At den hollandske Vejrbetegnelse *mooi weer* engang har staaet klart og skarpt i sin oprindelige hollandske Betydning for Dragør-Boeren, tør dog nok anses for givet; men om faa Aar kender næppe nogen den mere.

3. **Plantenavne.** Af gammel-hollandske Plantenavne kendes nu for Tiden vistnok kun to, nemlig *Paskerøskens* og *Mali-skens*. Det første er optegnet i JENSSEN-TUSCH: Nordiske Plante-avne med daværende Docent DIDRICHSEN, København, som Hjemmelsmand. JENSSEN-TUSCH sætter Spørgsmaalstegn ved Oversættelsen *Paaskerose*, hvilket dog er overflødigt, eftersom *Paasche* = Paaske, *Røs* = Rose og *Pulsatilla vulgaris* samt *Pulsatilla nigricans* (paa Dansk: Kobjælde) i det mindste i de hollandske Klitter kommer i Blomst ved Paasketid; i Holland ligesom hos os er eller var det iøvrigt blandt Almuen Skik at betegne enhver skøn Blomst ved *Rose*, eventuelt i Forbindelse med et andet

Led som Tids-, Sted- eller Farvebestemmelse. Endelsen *-kens* er naturligvis Diminutivet.

Maliskens som Betegnelse for *Bellis perennis* (Dansk: Tusindfryd) er en med Diminutiv udstyret Forvrængning af det endnu brugelige hollandske Navn paa Planten: *Madeliefde*, o: den, der ynder at gro paa Engene, hvilket Navn for øvrigt er almindelig udbredt i Tyskland. Den forvrængede, afkortede Form, som forekommer paa flere Lokalteter i Nedertysk, har — særlig hvor den er bleven „forbedret“ i Formen *Mar, Mari* — dannet Basis for en frodig religiøs Fantasi over det Motiv, at Tusindfrydens Blomst skulde være Billedet paa Jomfru Marias glødende (det gule Midterparti) og rene (den hvide Straalekrans) Kærlighed til den korsfæstede Kristus, men er i den Henseende uden Spor af sproglig Hjemmel. Hvad angaar Forstavelsen *Ma*, da foreligger der i vore Dages Hollandsk en rig Samling, svarende til den, men mest som Endestavelse og særlig i de frisiske og nordhollandske Familienavne, saasom *Roelfsema, Hobbema, Rietsema* etc. Disse er at føre tilbage til Stedbetegnelser med det hollandske *-made* (-eng) som Grundlag, altsaa ganske parallelt med Endelserne *-skov, -lund, -holm* etc. i danske Familienavne.

I denne Forbindelse bør maaske lige nævnes Betegnelsen *Snerpeblomme* for Slaaen i Dragørdialekten, skønt denne ikke har sin Rod i Hollandsk; men saa vidt vides, er dette Plantenavn endnu ikke optegnet; JENSSEN-TUSCH kendte det heller ikke noget Steds her fra Landet.

Og sluttelig fortjener baade *Paskerøskens* og *Maliskens* en Undskyldning, fordi de her opføres som „døende hollandske Udtryk i Dragør-Dialekten“; de kendes tværtimod derude saavel af gammel som af ung og kan glæde sig ved en usædvanlig Popularitet.

4. *D y r e n a v n e*. Af gammel-hollandske Navne paa Dyr bruges ingen mere. For et halvt Aarhundrede siden brugtes endnu *Mosk* (= hollandsk *Musch*) som Betegnelse for Graaspurven, men kun de ældste erindrer nu dette Navn fra deres Ungdom, og af de yngre forstaas det ikke.

5. *P e r s o n b e t e g n e l s e r*. Ligeledes for omtrent et halvt Aarhundrede siden forsvandt de to gamle hollandske Betegnelser *Omme* og *Mye* som en Slags hængende Titler henholdsvis for gammel Mand og gammel Kvinde; de sidste, som i Dragør blev betegnet saaledes, var *Omme Dirk* og *Griet Binde-Mye*.

Oome (*Ome*) i Omgangstale bruges endnu i Hollandsk paa denne Maade, o: i Forbindelse med Fornavn som Ærbødigheds-

form overfor gamle eller fornemme Personer; oprindelig er det Slægtningsbetegnelse *Oom* (Onkel), der i øvrigt i Hollandsk er lige saa let at erhverve sig som „Farbror“ i Sverige.

Betegnelsen *Mye*, efterhængt den gamle *Griet Binde* (o: Strikke-) *Kone*, er utvivlsomt den lokale Omlydsform af det hollandske *Moeder*, almindeligt i daglig Omgangstale afkortet til *Moe* (holl. *oe* = dansk *u*), der paa samme Maade som *Omme* bruges som en Slags Hæderstitel.

Foruden disse Rester findes der i Dragør-Dialekten bevaret nogle Legeremser, ud af hvilke det nok er muligt ved en første Gennemgang at tyde et og andet oprindelig hollandsk Ord; men for helt at klarlægge deres Mening, hvis de da overhovedet har en saadan, maa man gaa til de hollandske Originaler, hvilket endnu ikke har været mig muligt. Selvfølgelig er ogsaa disse stærkt forvrængede; men Rejsen til og det lange Ophold i Dragør har i al Fald ikke bedret deres intellektuelle Status.